

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

14 päivänä syyskuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Sosiaalipolitiikka – Direktiivi 79/7/ETY – Miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä – 6 artikla – Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään oikeudesta eläkkeen lisäksi vain naisille – Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisutuomio, jonka perusteella voidaan todeta, että tämä lainsäädäntö merkitsee sukupuoleen perustuvaa välitöntä syrjintää – Hallintokäytäntö, jossa kyseisen lainsäädännön soveltamista jatketaan kyseisestä tuomiosta huolimatta – Erillinen syrjintä – Rahallinen hyvitys – Oikeudenkäyntikuluihin ja asianajajan palkkioihin liittyvien menojen korvaaminen

Asiassa C-113/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Galician itsehallintoalueen ylioikeus, Espanja) on esittänyt 2.2.2022 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.2.2022, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

DX

vastaaan

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) ja

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl ja J. Passer,

julkisasiamies: L. Medina,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– DX, edustajanaan J. de Cominges Cáceres, abogado,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

- Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), edustajinaan M. P. García Perea ja P. Madrid Yagüe, letradas,
 - Espanjan hallitus, asiamiehenään L. Aguilera Ruiz,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään I. Galindo Martín ja A. Szmytkowska,
- päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
- on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19.12.1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979, L 6, s. 24) tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat kahden lapsen isä DX sekä Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (kansallinen sosiaaliturvalaitos, Espanja) ja Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (yleinen sosiaaliturvakassa, Espanja) ja jossa on kyse siitä, että kyseinen laitos on kieltäytynyt myöntämästä DX:lle eläkkeen lisää, joka kansallisen lainsäädännön mukaan myönnetään vain naisille, joilla on vähintään kaksi biologista tai adoptoitua lasta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 79/7 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tarkoituksena on asteittain toteuttaa 3 artiklassa tarkoitettussa sosiaaliturvassa ja muussa sosiaalisessa suojelussa miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate, jäljempänä ’tasa-arvoisen kohtelun periaate’.”
- 4 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan työtä tekevään väestöön, mukaan lukien itsenäiset ammatinharjoittajat, sellaiset työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat, joiden työnteke on keskeytynyt sairauden, tapaturman tai muunlaisen kuin vapaaehtoisen työttömyyden vuoksi, sekä työnhakijat, sekä eläkkeellä oleviin tai työkyvyttömiin työntekijöihin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin.”
- 5 Mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan:

 - a) lakisääteisiin järjestelmiin, jotka antavat turvaa seuraavien tapausten varalta:
 - sairaus,

- työkyvyttömyys,
- vanhuus,
- työtapaturmat ja ammattitaudit,
- työttömyys;
- –”

6 Direktiivin 4 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tasa-arvoisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei saa esiintyä välittömästi eikä välillisesti etenkin siviilisäädyn tai perheaseman perusteella eikä varsinkaan, kun on kysymyksessä:

- järjestelmien soveltamisala ja niiden piiriin pääsemisen edellytykset;
- velvollisuus osallistua rahoitukseen ja maksuosuuksien laskentaperusteet;
- etuuksien, aviopuolisosta ja huollettavista johtuvat lisät mukaan lukien, laskentaperusteet sekä etuuksiin olevan oikeuden kestoa ja jatkumista koskevat edellytykset.”

7 Direktiivin 79/7 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kaikki tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastaiset lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset kumotaan.”

8 Direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on kansallisissa oikeusjärjestyksissään toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta jokainen, joka katsoo joutuneensa loukatuksi sen vuoksi, että tasa-arvoisen kohtelun periaatetta ei ole noudatettu, voi esittää vaatimuksensa tuomioistuimessa mahdollisesti ensin saatettuaan asian muun toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.”

Espanjan oikeus

9 Yleisen sosiaaliturvalain (Ley General de la Seguridad Social) konsolidoidun version, sellaisena kuin se on hyväksytty 30.10.2015 annetulla kuninkaan asetuksella 8/2015 (Real Decreto Legislativo 8/2015) (BOE nro 261, 31.10.2015, s. 103291) (jäljempänä LGSS), 53 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Oikeus etuuksien saamiseen vanhenee viidessä vuodessa laskettuna kyseiseen etuuteen oikeuttavaa tapahtumaa seuraavasta päivästä, tämän rajoittamatta tässä laissa määritettyjen poikkeuksien soveltamista ja sitä, että tällaiset tunnustamisen vaikutukset alkavat kolme kuukautta ennen vastaavan hakemuksen esittämispäivää.

Jos jo tunnustettujen etuuksien taloudelliseen sisältöön kohdistuu vaikutuksia niiden tarkistamista koskevan hakemuksen seurauksena, uuden summan taloudelliset vaikutukset alkavat takautuvasti enintään kolmen kuukautta ennen hakemuksen jättämispäivää. Tätä takautuvien vaikutusten

enimmäiskestoa koskevaa sääntöä ei sovelleta kirjoitusvirheiden, tosiseikkoja koskevien virheiden tai laskuvirheiden korjaamiseen – –”

- 10 LGSS:n 60 §:n 1 momentin, jonka otsikko oli ”Sosiaaliturvajärjestelmän maksuperusteisten vanhuuseläkkeiden äitiytlisä” ja sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, sanamuoto oli seuraava:

”Eläkkeen lisä myönnetään sosiaaliturvaa edistävästä panoksesta väestönkasvuun naisille, joilla on biologisia tai adoptoituja lapsia ja jotka saavat maksuperusteista vanhuuseläkettä, leskeneläkettä tai pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa eläkettä mistä tahansa sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvasta järjestelmästä.

Tämä lisä, joka on kaikilta oikeudellisilta vaikutuksiltaan maksuperusteinen yleinen eläke, koostuu summasta, joka saadaan soveltamalla edellä mainittujen eläkkeiden alkuperäiseen määrään tiettyä prosenttiosuutta, joka perustuu lasten määrään seuraavan laskukaavan mukaisesti:

a) kaksi lasta: 5 prosenttia

– –”

- 11 Naisten ja miesten tosiasiallisesta tasa-arvosta 22.3.2007 annetun lain 3/2007 (Ley Orgánica 3/2007 para la igualdad efectiva de mujeres y hombres; BOE nro 71, 23.3.2007, s. 12611) 10 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Oikeustoimet – –, jotka ovat syrjiviä tai aiheuttavat syrjintää sukupuolen perusteella, katsotaan pätemättömiksi ja ne synnyttävät [tekijänsä] vahingonkorvausvastuun järjestelmässä, jossa hyvityksen tai korvauksen on oltava tosiasiallinen, tehokas ja oikeassa suhteessa aiheutuneeseen vahinkoon nähden, sekä tarvittaessa tehokkaassa ja varoittavassa seuraamusjärjestelmässä, jolla ehkäistään syrjintää.”

- 12 Lainkäytöstä työ- ja sosiaaioikeuteen liittyvissä asioissa 10.10.2011 annetun lain 36/2011 (Ley 36/2011 reguladora de la jurisdicción social; BOE nro 245, 11.10.2011, s. 106584; jäljempänä laki 36/2011) 183 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Kun tuomiossa todetaan loukkaaminen, tuomioistuimen on lausuttava sen korvauksen määrästä, joka maksetaan sitä vaatineelle tapauksen mukaan syrjityksi tulemisesta tai muusta perusoikeuksien ja kansalaisvapauksien loukkaamisesta, sekä perusoikeuden loukkaamiseen liittyvän aineettoman vahingon perusteella että muiden siitä johtuvien menetysten ja vahinkojen perusteella.

2. Tuomioistuin lausuu vahingon määrästä ja määrittää sen huolellisesti tilanteessa, jossa vahingon tarkan määrän osoittaminen on erittäin hankalaa tai kallista, siten, että voidaan varmistaa uhrille riittävä korvaus ja mahdollisuuksien mukaan palauttaa hänen loukkausta edeltänyt tilanteensa ennalleen sekä myötävaikuttaa vahingon aiheutumisen estämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseen.”

- 13 INSS:n järjestämisestä ja oikeusavusta vastaavan alaostaston 31.1.2020 julkaiseman hallinnollisen kannan 1/2020 (Criterio de Gestión 1/2020; jäljempänä hallinnollinen kanta 1/2020) sanamuoto oli seuraava:

”Niin kauan kuin [LGSS:n] 60 §:n mukauttamiseksi unionin tuomioistuimen [12.12.2019 antamaan] tuomioon [Instituto Nacional de la Seguridad Social (Äitien lisäeläke) (C-450/18, EU:C:2019:1075)] ei ole tehty tarvittavaa lainsäädännön muutosta, vahvistetaan seuraavat tämän hallintoelimen toimintaa koskevat suuntaviivat:

1. Pysyvän työkyvyttömyyden, vanhuuseläkkeen ja leskeneläkkeen lisä, josta säädetään [LGSS:n] 60 §:ssä, myönnetään edelleen ainoastaan naisille, jotka täyttävät mainitussa pykälässä säädetyt edellytykset, kuten on tehty tähän mennessä, niin kauan kuin edellä mainittua pykälää ei ole asianmukaisesti muutettu.
2. Edellisen momentin säännöksiä on loogisesti tulkittava siten, että niillä ei rajoiteta velvollisuutta panna täytäntöön tuomioistuinten antamia lainvoimaisia päätöksiä, joissa edellä mainittu eläkkeen lisä tunnustetaan miehille – –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 14 INSS myönsi DX:lle, joka on kahden lapsen isä, pysyvän täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavan etuuden, joka tuli voimaan 10.11.2018 ja jonka suuruudeksi laskettiin 1 972,87 euroa. Kyseiseen etuuteen liittyvässä hallinnollisessa menettelyssä DX ei ollut nimenomaisesti hakenut eikä hänelle ollut viran puolesta tunnustettu niin sanottua eläkkeen äitiysoikeutta (jäljempänä kyseessä oleva eläkkeen lisä), josta säädetään LGSS:n 60 §:n 1 momentissa vanhuuseläkkeitä, pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavia eläkkeitä tai leskeneläkkeitä varten.
- 15 DX vetosi 12.12.2019 annettuun tuomioon Instituto Nacional de la Seguridad Social (Äitien lisäeläke) (C-450/18, EU:C:2019:1075), josta ilmenee, että direktiivin 79/7 kanssa on ristiriidassa LGSS:n 60 §:ssä säädetyn kaltainen kansallinen säännöstö, jonka mukaan kyseessä oleva eläkkeen lisä myönnetään vain naisille, ja hän esitti INSS:lle 10.11.2020 hakemuksen siitä, että hänelle tunnustetaan oikeus samaan lisään, jonka suuruus on 5 prosenttia hänelle pysyvän täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavasta etuudesta.
- 16 INSS hylkäsi tämän hakemuksen 17.11.2020 tekemällään päätöksellä (jäljempänä hylkäävä päätös).
- 17 DX valitti tästä päätöksestä Juzgado de lo Social nº 2 de Vigoon (Vigon työ- ja sosiaaliasioiden tuomioistuin nro 2, Espanja), joka tunnusti 15.2.2021 antamallaan tuomiolla, 12.12.2019 annettuun tuomioon Instituto Nacional de la Seguridad Social (Äitien lisäeläke) (C-450/18, EU:C:2019:1075) viitaten, että DX on oikeutettu kyseessä olevaan eläkkeen lisään, hyläten samalla hänen samanaikaisesti esittämänsä korvausvaatimuksen. Kyseinen tuomioistuin vahvisti 1.3.2021 antamallaan määräyksellä kyseessä olevan eläkkeen lisän taloudelliset vaikutukset siten, että DX:n oikeus siihen alkoi 10.8.2020 ja että hänelle oli maksettava kyseessä oleva eläkkeen lisä niiden kolmen kuukauden ajalta, jotka edelsivät hänen 10.11.2020 esittämänsä hakemusta.
- 18 DX ja INSS valittivat tästä ratkaisusta Tribunal Superior de Justicia de Galiciaan (Galician itsehallintoalueen ylioikeus, Espanja), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin.

- 19 Vaikka INSS katsoo, että laillisuusperiaatteen mukaisesti DX:llä ei ole oikeutta LGSS:n 60 §:n nojalla vaadittuun eläkkeen lisään, DX puolestaan vaatii, että hänelle tunnustetaan oikeus tähän lisään siitä päivästä alkaen, jona hänelle myönnettiin eläke eli 10.11.2018 alkaen, sillä perusteella, että jos hän olisi ollut nainen, hänelle olisi ilmoitettu tästä oikeudesta heti kyseisenä päivänä. Samasta syystä hän vaatii varoittavaa vahingonkorvausta, koska syrjintäkiellon periaatetta on loukattu.
- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa aluksi, että pääasiassa on perustavanlaatuista merkitystä kysymyksellä siitä, onko – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii katsomaan – hallinnollisessa kannassa 1/2020 esitetyn ja julkaistun INSS:n käytännön, jonka mukaan miehiltä evätään systemaattisesti kyseessä oleva eläkkeen lisä, mikä velvoittaa miehet vaatimaan sitä oikeusteitse, katsottava olevan direktiivin 79/7 kannalta syrjintää, joka on erillistä LGSS:n 60 §:stä johtuvasta syrjinnästä, sellaisena kuin sitä on korostettu 12.12.2019 annetussa tuomiossa Instituto Nacional de la Seguridad Social (Äitien lisäeläke) (C-450/18, EU:C:2019:1075).
- 21 Tämän tuomion 17 kohdassa mainittu 15.2.2021 annettu tuomio perustuu nimittäin lähtökohtaan, jonka mukaan vaikka hylkäävä päätös oli syrjivä, se oli kuitenkin sen kansallisen lainsäädännön mukainen, joka yksin on kyseessä olevan syrjinnän taustalla, joten pääasiassa kyseessä olevan hylkäävän päätöksen syrjivä luonne ei voi johtaa siihen, että INSS:n on maksettava korvausta.
- 22 Seuraavaksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, mikäli hylkäävä päätös merkitsee LGSS:n 60 §:ään perustuvasta syrjinnästä erillistä syrjintää, mistä päivästä alkaen asianomaiselle on myönnettävä kyseessä oleva eläkkeen lisä, ja muun muassa, onko lisä myönnettävä takautuvasti siitä päivästä alkaen, jona työkyvyttömyyseläkkeen, johon kyseinen lisä liittyy, synnyttävä tapahtuma toteutui.
- 23 Lopuksi kyseinen tuomioistuin pohtii ensinnäkin, riittääkö hylkäävästä päätöksestä aiheutuvan unionin oikeuden rikkomisen korvaamiseksi lähtökohtaisesti se, että asianomaiselle henkilölle myönnetään kyseessä oleva eläkkeen lisä takautuvasti ilman, että lisäkorvausta on maksettava, vai onko tällainen korvaus myönnettävä päinvastoin yhtäältä aiheutuneen aineellisen vahingon ja henkisen kärsimyksen korvaamiseksi ja toisaalta tällaisten rikkomisten ehkäisemiseksi.
- 24 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että esiin nousee kysymys siitä, onko joka tapauksessa unionin oikeuden tehokkuuden varmistamiseksi asianmukaista, että oikeudenkäyntikulut ja asianajajan palkkiot, jotka ovat aiheutuneet Juzgado de lo Social n° 2 de Vigossa ja ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa käydystä menettelystä, sisällytetään unionin oikeuden rikkomisesta maksettavaan korvaukseen, ja se täsmentää, että kansallisen oikeuden mukaan INSS:ää ei voida velvoittaa maksamaan näihin kuluihin ja palkkioihin liittyviä määriä, koska työoikeuden alalla vireille pannut menettelyt ovat maksuttomia kaikille yksityisille.
- 25 Tässä tilanteessa Tribunal Superior de Justicia de Galicia on päättänyt lykätä asioiden käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [hallinnollisessa kannassa 1/2020] omaksuttua hallintoyksikön käytäntöä, – – jonka mukaan [kyseessä oleva eläkkeen] lisä evätään aina miehiltä ja heidät veloitetaan vaatimaan sitä oikeusteitse, kuten on käynyt kantajalle nyt käsiteltävässä asiassa, pidettävä [direktiivin 79/7] mukaisesti kyseisen direktiivin hallinnollisena rikkomisena, joka on eri asia kuin normatiivinen rikkominen, jota arvioitiin 12.12.2019 annetussa Euroopan unionin

tuomioistuimen tuomiossa Instituto Nacional de la Seguridad Social (Äitien lisäeläke) [(C-450/18), EU:C:2019:1075)], joten sellaisenaan tarkasteltuna tämä hallinnollinen rikkominen merkitsee sukupuoleen perustuvaa syrjintää, koska kyseisen direktiivin 4 artiklan mukaan tasa-arvoinen kohtelu määritellään siten, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei esiinny välittömästi eikä välillisesti, ja sen 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kaikki tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastaiset lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset kumotaan?

- 2) Kun otetaan huomioon edelliseen kysymykseen annettava vastaus ja direktiivi 79/7 (erityisesti sen 6 artikla ja vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet suhteessa unionin oikeuden rikkomisen oikeudellisiin seurauksiin), onko päivämäärän, jona lisän oikeudellisen tunnustamisen vaikutukset tulevat voimaan, oltava hakemuksen päivämäärä (takautuvasti kolmelta kuukaudelta) vai onko tämä vaikutusten alkamisen päivämäärä ulotettava takautuvasti päivämäärään, jona [12.12.2019 annettu Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio Instituto Nacional de la Seguridad Social (Äitien lisäeläke) (C-450/18, EU:C:2019:1075)] annettiin tai julkaistiin, vai työkyvyttömyysetuuteen, johon [kyseessä oleva eläkkeen] lisä liittyy, oikeuttavan tapahtuman päivämäärään?
- 3) Kun otetaan huomioon edellisiin kysymyksiin annettavat vastaukset ja sovellettava direktiivi (erityisesti sen 6 artikla ja vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet suhteessa unionin oikeuden rikkomisen oikeudellisiin seurauksiin), onko vahingosta määrättävä suoritettavaksi korvaus, jolla on varoittava vaikutus, jos katsotaan, että vahinko ei tule katetuksi sillä, että määritetään, mistä lähtien lisän tunnustamista koskevalla tuomiolla on vaikutuksia, ja joka tapauksessa, onko oikeudenkäyntikulut ja asianajajien palkkiot, joita aiheutuu asian käsittelystä työ- ja sosiaaliasioiden tuomioistuimessa ja tässä jaostossa, sisällytettävä vahingonkorvaukseen?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin peruutti toisen ennakkoratkaisukysymyksensä 19.7.2022 tekemällään päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimeen 4.8.2022, ja selitti, että sen ennakkoratkaisupyynnön esittämisen jälkeen Tribunal Supremo (ylin tuomioistuin, Espanja) oli 30.5.2022 antamallaan tuomiolla ratkaissut äitiyslisien myöntämispäivää miespuolisille työntekijöille koskevan kysymyksen ja todennut, että kyseiseksi päiväksi katsotaan päivä, jolloin oikeus eläkkeeseen, johon kyseiset lisät liittyvät, on saatu.
- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää kuitenkin, että ensimmäisellä ja kolmannella kysymyksellä on edelleen merkitystä pääasian kannalta, ja se toteaa samalla, että se pysyttää ensimmäisen kysymyksen vain siltä osin kuin vastaus tähän kysymykseen on unionin tuomioistuimen mukaan tarpeen kolmanteen kysymykseen vastaamiseksi.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen ja mahdollinen lausunnon antamisen raukeaminen

- 28 INSS väittää, että ensimmäinen kysymys on jätettävä tutkimatta, koska siihen on jo saatu vastaus uusissa ohjeissa kyseisen hallintoviranomaisen käytännön mukauttamiseksi tämän tuomion 26 kohdassa mainittuun kansalliseen oikeuskäytäntöön. Espanjan hallitus katsoo myös, että ensimmäinen kysymys on jätettävä tutkimatta, koska sillä ei pyritä tulkitsemaan unionin oikeutta, vaan ainoastaan kansallisen hallintoelimen toiminnan valvomiseen unionin oikeuden kannalta.
- 29 INSS väittää lisäksi, että kolmas kysymys on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että useissa Tribunal Supremón äitiyslisien osalta antamissa ratkaisuissa sitä ei ole määrätty korvaamaan oikeudenkäyntikuluja, koska kyseinen tuomioistuin on katsonut, että näihin tuomioihin johtaneisiin asioihin liittyi oikeudellisia epäilyjä. Espanjan hallitus puolestaan katsoo, että tämä kysymys on jäänyt vaille kohdetta, koska kyseessä olevan eläkkeen lisän myöntäminen takautuvasti, sellaisena kuin se on tunnustettu tämän tuomion 26 kohdassa mainitussa kansallisessa oikeuskäytännössä, merkitsisi restitutio in integrum -tilannetta, mikä tekisi kaikki lisäkorvaukset tarpeettomiksi.
- 30 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla käyttöön otetussa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltävänä asia on ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimen on siis lähtökohtaisesti ratkaistava ne (tuomio 31.1.2023, Puig Gordi ym., C-158/21, EU:C:2023:57, 50 kohta).
- 31 Tästä seuraa, että unionin oikeutta koskevilla kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että unionin oikeuden tulkitsemisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 18.5.2021, Asociația ”Forumul Judecătorilor Din România” ym., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, 116 kohta).
- 32 Ensimmäisestä kysymyksestä on todettava yhtäältä, että se koskee hallinnolliseen kantaan 1/2020 kirjatun hallintokäytännön arviointia direktiivin 79/7 kannalta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien selvitysten mukaan INSS teki pääasian kohteena olevan hylkäävän päätöksen juuri tätä käytäntöä noudattaen. INSS:n väite, jonka mukaan kyseistä käytäntöä on sittemmin muutettu, ei näin ollen voi johtaa siihen, että tätä kysymystä ei voida ottaa tutkittavaksi.
- 33 Toisaalta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen antamista selityksistä ja ensimmäisen kysymyksen sanamuodostakin ilmenee, että kyseinen tuomioistuin pyytää direktiivin 79/7 ja muun muassa sen 5 ja 6 artiklan tulkintaa voidakseen arvioida hylkäävän päätöksen

lainmukaisuutta kyseisestä direktiivistä johtuvien vaatimusten kannalta. Toisin kuin Espanjan hallitus väittää, kyseinen tuomioistuin ei siis pyydä unionin tuomioistuinta suorittamaan itse tällaista arviointia.

- 34 Kolmannen kysymyksen osalta on yhtäältä todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii sillä selvittämään, voidaanko direktiivin 79/7 perusteella katsoa pääasian olosuhteissa, että sen on velvoitettava INSS maksamaan pääasian kantajalle varoittava korvaus, johon sisältyy tarvittaessa tälle oikeudenkäynnistään aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ja asianajajan palkkioita vastaava määrä. Tältä osin on merkityksetöntä, että kansallisessa oikeudessa ei ole tässä asiassa säädetty mahdollisuudesta määrätä oikeudenkäyntikulujen ja asianajajan palkkioiden korvaamisesta; lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on korostanut, että juuri tämän mahdollisuuden puuttuminen johti sen esittämään kolmanteen kysymykseen.
- 35 Toisaalta kun otetaan huomioon kolmannen kysymyksen kohde, sellaisena kuin se on edellä mainittu, Espanjan hallituksen esittämää väitettä, jonka mukaan tämä kysymys on jäänyt vaille kohdetta, ei voida hyväksyä. Tarkemmin sanoen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa nimittäin tietää, riittääkö pääasian olosuhteissa se, että kyseessä olevan eläkkeen lisän myöntämispäivä on vahvistettu takautuvasti, tasa-arvoisen kohtelun palauttamiseksi, kuten kyseinen hallitus väittää; tämä seikka liittyy siis mainitun kysymyksen aineelliseen sisältöön.
- 36 Tästä seuraa yhtäältä, että ensimmäinen ja kolmas kysymys on otettava tutkittaviksi, ja toisaalta, ettei mikään viittaa siihen, ettei kolmanteen kysymykseen ole enää tarpeen vastata.

Asiakysymys

- 37 Ensimmäisellä ja kolmannella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiiviä 79/7 ja erityisesti sen 6 artiklaa tulkittava siten, että kun toimivaltainen viranomainen on hylännyt miespuolisen vakuutetun esittämän eläkkeen lisää koskevan hakemuksen sellaisen kansallisen lainsäädännön perusteella, jossa rajataan kyseessä olevan lisän myöntäminen naispuolisiin vakuutettuihin, vaikka tämä lainsäädäntö merkitsee direktiivissä 79/7 tarkoitettua sukupuoleen perustuvaa välitöntä syrjintää, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut ennakkoratkaisutuomioissa, joka on annettu ennen tällaisen hakemuksen hylkäävää päätöstä, kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu mainitusta päätöksestä nostettu kanne, on velvoitettava kyseinen viranomainen paitsi myöntämään asianomaiselle vaadittu eläkkeen lisä, myös maksamaan hänelle varoittavaa vahingonkorvausta ja korvaamaan hänelle tältä osin hänelle oikeudenkäynnissä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut ja asianajajanpalkkiot siinä tapauksessa, että kyseinen päätös on tehty sellaisen hallintokäytännön mukaisesti, jonka mukaan mainitun lainsäädännön soveltamista jatketaan kyseisestä tuomiosta huolimatta, minkä takia asianomainen henkilö joutuu vaatimaan tuomioistuimessa oikeuttaan mainittuun lisään.
- 38 Aluksi on muistutettava yhtäältä, että unionin tuomioistuin on jo todennut 12.12.2019 antamansa tuomion Instituto Nacional de la Seguridad Social (Äitien lisäeläke) (C-450/18, EU:C:2019:1075) 39, 41, 66 ja 67 kohdassa, että direktiiviä 79/7 on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään oikeudesta eläkkeen lisään niille naisille, joilla on vähintään kaksi biologista tai adoptoitua lasta ja jotka saavat maksuperusteista, pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa eläkettä kansallisesta sosiaaliturvajärjestelmästä, kun

taas samassa tilanteessa olevilla miehillä ei ole oikeutta tällaiseen eläkkeen lisään, koska tällainen säännöstö merkitsee kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettua sukupuoleen perustuvaa välitöntä syrjintää.

- 39 Kuten ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selityksistä ilmenee, hylkäävä päätös tehtiin saman kansallisen säännöksen eli LGSS:n 60 §:n 1 momentin nojalla, josta kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa oli kyse. Kyseinen tuomioistuin ei siis epäile sitä, että tällaisella kansallisella säännöksellä on loukattu tasa-arvoisen kohtelun periaatetta, sellaisena kuin siitä säädetään direktiivin 79/7 4 artiklan 1 kohdassa.
- 40 Toisaalta ensimmäinen ja kolmas kysymys perustuvat lähtökohtaan, jonka mukaan – kun otetaan huomioon pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön syrjivä luonne ja tämän tuomion 26 kohdassa mainittu kansallinen oikeuskäytäntö – ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on joka tapauksessa ratkaistava pääasia siten, että pääasian kantajalla katsotaan ainakin olevan oikeus kyseessä olevaan eläkkeen lisään takautuvasti siitä päivästä alkaen, jona hän sai oikeuden pysyvään työkyvyttömyyseläkkeeseensä.
- 41 Tämä lähtökohta näyttää olevan yhdenmukainen unionin tuomioistuimen sen vakiintuneen oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan on niin, että kun on todettu esiintyvän unionin oikeuden vastaista syrjintää, niin kauan kuin yhdenvertaisen kohtelun palauttavia toimenpiteitä ei ole toteutettu, yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen voidaan varmistaa ainoastaan antamalla epäedullisessa asemassa olevaan ryhmään kuuluville henkilöille samat edut kuin etuoikeutettuun ryhmään kuuluville henkilöille. Tällaisessa tapauksessa kansallisen tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta syrjivä kansallinen säännös tarvitsematta pyytää tai odottaa, että lainsäätäjä sitä ennen kumoaisi kyseisen säännöksen, ja sen on sovellettava epäedullisessa asemassa olevan ryhmän jäseniin samaa järjestelmää kuin toisen ryhmän jäseniin (tuomio 21.6.2007, Jonkman ym., C-231/06–C-233/06, EU:C:2007:373, 39 kohta ja tuomio 9.3.2017, Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, 66 ja 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 42 Tällainen velvollisuus kuuluu paitsi kansallisille tuomioistuimille, myös kaikille valtion elimille, ne kansalliset hallintoviranomaiset mukaan lukien, joiden tehtävänä on soveltaa tällaista järjestelmää (ks. vastaavasti tuomio 10.3.2022, Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 43 On kuitenkin todettava ensinnäkin, että yksittäistapausta koskeva päätös, joka on tehty sellaista lainsäädäntöä soveltaen, joka merkitsee direktiivin 79/7 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua sukupuoleen perustuvaa välitöntä syrjintää, kuten LGSS:n 60 §:n 1 momentin nojalla tehty hylkäävä päätös, on syrjivä samalla tavoin kuin tällainen lainsäädäntö, kun tällaisessa päätöksessä toistetaan asianomaisen henkilön osalta kyseiseen lainsäädäntöön sisältyvät syrjivät tekijät.
- 44 Kun kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu tällaista päätöstä koskeva kanne, sen on siis lähtökohtaisesti toteutettava tämän tuomion 41 kohdassa mainittu toimenpide tasa-arvoisen kohtelun palauttamiseksi.
- 45 Käsiteltävänä olevassa asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kuitenkin korostanut, että hylkäävässä päätöksessä ei vain sovelleta direktiivin 79/7 kanssa ristiriidassa olevaa kansallista lainsäädäntöä, vaan se on myös tehty sen hallintokäytännön mukaisesti, joka on toistettu hallinnollisessa kannassa 1/2020, joka julkaistiin 12.12.2019 annetun tuomion Instituto Nacional de la Seguridad Social (Äitien lisäeläke) (C-450/18, EU:C:2019:1075) jälkeen. Tämän hallinnollisen kannan mukaisesti toimivaltainen viranomainen eli INSS jatkaa, kunnes

LGSS:n 60 § on saatettu kyseisen tuomion mukaiseksi, kyseessä olevan eläkkeen lisän myöntämistä yksinomaan naisille, jotka täyttävät mainitussa säännöksessä vahvistetut edellytykset, sanotun kuitenkaan rajoittamatta velvollisuutta panna täytäntöön tuomioistuinten antamia lainvoimaisia päätöksiä, joissa miehillä katsotaan olevan oikeus kyseessä olevaan eläkkeen lisään.

- 46 Näin ollen on täsmennettävä, että päätös, jolla miehiltä evätään kyseessä oleva eläkkeen lisä ja joka on tehty sellaisen hallintokäytännön mukaisesti, joka on lisäksi vahvistettu julkaistussa hallinnollisessa säännössä, voi johtaa miespuolisten vakuutettujen osalta pääasiassa kyseessä olevassa säännöstössä säädetyistä aineellisista edellytyksistä johtuvasta sukupuoleen perustuvasta välittömästä syrjinnästä riippumatta syrjintään niiden menettelyllisten edellytysten kannalta, joita kyseessä olevan eläkkeen lisän myöntämiseen sovelletaan.
- 47 Vaikka tämä käytäntö ei sulje pois sitä mahdollisuutta, että tasa-arvoinen kohtelu lopulta palautetaan, kun kyseessä oleva eläkkeen lisä myönnetään miehille siinä tapauksessa, että lisän myöntämisestä määrätään tuomioistuimen ratkaisussa, tällainen käytäntö merkitsee kuitenkin, että vain miehet joutuvat vaatimaan tuomioistuimessa oikeutta kyseessä olevaan eläkkeen lisään, mikä merkitsee muun muassa, että he joutuvat odottamaan tätä lisää kauemmin ja että heille voi aiheutua lisäkustannuksia.
- 48 Toiseksi on muistutettava, että direktiivin 79/7 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kansallisissa oikeusjärjestyksissään tarvittavat toimenpiteet, jotta jokainen, joka katsoo joutuneensa loukatuksi sukupuoleen perustuvan syrjinnän vuoksi, voi esittää vaatimuksensa tuomioistuimessa saatettuaan asian mahdollisesti ensin muun toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.
- 49 Tällainen velvollisuus edellyttää, että kyseessä olevat toimenpiteet ovat riittävän tehokkaita direktiivin 79/7 sen tavoitteen saavuttamiseksi, joka on todellisen tasa-arvon saavuttaminen mahdollisuuksissa, joten näillä toimenpiteillä on voitava palauttaa tämä tasa-arvo ja varmistaa todellinen ja tehokas oikeusturva ja niillä on oltava todellinen varoittava vaikutus syrjintään syyllistyneeseen tahoon (ks. työehdoista ja erityisesti irtisanomista koskevista ehdoista tuomio 2.8.1993, Marshall, C-271/91, EU:C:1993:335, 22 ja 24 kohta ja tuomio 17.12.2015, Arjona Camacho, C-407/14, EU:C:2015:831, 29 ja 31 kohta).
- 50 Tältä osin silloin, kun kyseessä olevan tasa-arvoisen kohtelun periaatteen loukkaamisen ominaispiirteet huomioon ottaen todellisten yhtäläisten edellytysten palauttamistavoitteen toteuttamisessa on päätetty käyttää rahallista hyvitystä, tällaisen hyvityksen on oltava sillä tavoin riittävä, että sillä on kyettävä täysin korvaamaan syrjinnästä tosiasiallisesti kärsityt vahingot sovellettavien kansallisten oikeussääntöjen mukaan (ks. vastaavasti tuomio 2.8.1993, Marshall, C-271/91, EU:C:1993:335, 25 ja 26 kohta ja tuomio 17.12.2015, Arjona Camacho, C-407/14, EU:C:2015:831, 32 ja 33 kohta).
- 51 On myös täsmennettävä, että sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä aiheutuneen vahingon täysi korvaaminen vahinkoa kärsineelle henkilölle jäsenvaltioiden vahvistamien sääntöjen mukaisesti on omiaan varmistamaan, että tällainen vahinko tosiasiallisesti hyvitetään tai korvataan tavalla, joka on varoittava ja oikeasuhteinen (ks. vastaavasti tuomio 17.12.2015, Arjona Camacho, C-407/14, EU:C:2015:831, 37 kohta).

- 52 Ensinnäkin, kun on kyse tämän tuomion 46 kohdassa tarkoitetun kaltaisesta päätöksestä, joka johtaa syrjintään, joka liittyy kyseessä olevan eläkkeen lisän myöntämisen aineellisiin edellytyksiin ja kyseiseen myöntämiseen sovellettaviin menettelyllisiin edellytyksiin, kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu kyseisestä päätöksestä nostettu kanne, ei voi vain toteuttaa asianomaisen miespuolisen vakuutetun hyväksi tämän tuomion 41 kohdassa esitettyä toimenpidettä, jolla hänelle tunnustetaan takautuvasti oikeus kyseessä olevaan eläkkeen lisään.
- 53 Vaikka tällaisella takautuvasti tunnustamisella voidaan lähtökohtaisesti palauttaa tasa-arvoinen kohtelu kyseessä olevan eläkkeen lisän myöntämisen aineellisten edellytysten osalta, sillä ei voida korjata vahinkoja, joita vakuutetulle on aiheutunut mainittujen menettelyllisten edellytysten syrjivän luonteen vuoksi.
- 54 Tästä seuraa, että tällaisen vakuutetun on kyseessä olevan eläkkeen lisän takautuvan tunnustamisen lisäksi voitava hyötyä myös tämän tuomion 50 kohdassa mainitusta toimenpiteestä eli rahallisesta hyvityksestä, joka on sillä tavoin riittävä, että sillä on kyettävä täysin korvaamaan syrjinnästä tosiasiallisesti kärsityt vahingot sovellettavien kansallisten oikeussääntöjen mukaisesti.
- 55 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Espanjan oikeudessa säädetään tosiasiallisesti tällaisesta mahdollisuudesta siltä osin kuin lain 36/2011 183 §:stä ilmenee, että sosiaaliturvaa koskevissa asioissa toimivaltaisten tuomioistuinten on myönnettävä korvauksia syrjinnän uhreille, jotta heidät palautetaan syrjintää edeltäneeseen tilanteeseensa ja jotta myötävaikutetaan vahingon aiheutumisen estämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseen.
- 56 Tässä yhteydessä on toiseksi täsmennettävä, että menot, mukaan lukien oikeudenkäyntikulut ja asianajan palkkiot, joita asianomaiselle vakuutetulle on aiheutunut siitä, että hän on vaatinut oikeuttaan kyseessä olevaan eläkkeen lisään, on voitava ottaa huomioon rahallisessa hyvityksessä, mikäli nämä menot ovat johtuneet siitä, että häneen on sovellettu kyseessä olevan eläkkeen lisän myöntämistä koskevia syrjiviä menettelyllisiä edellytyksiä.
- 57 Kuten tämän tuomion 50 kohdassa on muistutettu, tällä direktiivin 79/7 6 artiklaan perustuvalla hyvityksellä on kyettävä täysin korvaamaan syrjinnästä tosiasiallisesti kärsityt vahingot.
- 58 Näin ollen ei voida jättää ottamatta huomioon menoja, joita asianomaiselle henkilölle on aiheutunut siitä, että häneen on sovellettu syrjiviä menettelyllisiä ehtoja, mukaan lukien oikeudenkäyntikulut ja asianajajan palkkiot, jotka liittyvät oikeudenkäynteihin, joita hänen on täytynyt panna vireille vaatiakseen oikeuksiaan.
- 59 Nyt käsiteltävässä asiassa – kun otetaan huomioon tämän tuomion 55 kohta – vaikuttaa siltä, että jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä olevasta tarkastuksesta muuta johdu, kyseinen tuomioistuin voi lain 36/2011 183 §:n nojalla myöntää pääasian valittajalle direktiivin 79/7 6 artiklaan perustuvan täyden rahallisen hyvityksen ja samalla korvauksen, joka kattaa oikeudenkäyntikulut ja asianajajan palkkiot, joita kantajalle on aiheutunut siitä, että hän on vaatinut tuomioistuimessa oikeuttaan kyseessä olevaan eläkkeen lisään.
- 60 Tältä osin on merkityksetöntä, että – kuten kyseinen tuomioistuin on korostanut – sillä ei ole työoikeutta koskevien Espanjan menettelysääntöjen nojalla mahdollisuutta velvoittaa pääasiassa kyseessä olevasta syrjinnästä vastuussa olevaa elintä korvaamaan oikeudenkäyntikuluja, koska

oikeudenkäyntikulujen ja asianajajan palkkioiden korvaaminen ei kuulu tällaisten menettelysääntöjen piiriin, vaan ne ovat osa tämän tuomion 50 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä edellytettyä asianomaiselle henkilölle maksettavaa täyttä hyvitystä.

- 61 Joka tapauksessa on niin, että vaikka jäsenvaltioiden sisäisessä oikeusjärjestyksessä on määriteltävä yksityiskohtaiset säännöt, joiden mukaisesti kyseisen hyvityksen laajuus on määritettävä, mukaan lukien se, mikä merkitys on annettava sille, että kyseessä oleva syrjintä johtuu toimivaltaisen elimen tahallisesta toiminnasta, nämä yksityiskohtaiset säännöt eivät saa heikentää tämän hyvityksen varsinaista sisältöä (ks. analogisesti tuomio 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo ym., C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, 65 ja 71 kohta).
- 62 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 79/7 ja erityisesti sen 6 artiklaa on tulkittava siten, että kun toimivaltainen viranomainen on hylännyt miespuolisen vakuutetun esittämän eläkkeen lisää koskevan hakemuksen sellaisen kansallisen lainsäädännön perusteella, jossa rajataan kyseessä olevan lisän myöntäminen naispuolisiin vakuutettuihin, vaikka tämä lainsäädäntö merkitsee direktiivissä 79/7 tarkoitettua sukupuoleen perustuvaa välitöntä syrjintää, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut kyseistä direktiiviä ennakkoratkaisutuomiossa, joka on annettu ennen tällaisen hakemuksen hylkäävää päätöstä, kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu mainitusta päätöksestä nostettu kanne, on veloitettava kyseinen viranomainen paitsi myöntämään asianomaiselle vaadittu eläkkeen lisä, myös maksamaan hänelle korvaus, jolla kyetään täysin korvaamaan vahinko, jonka hän on syrjinnästä tosiasiallisesti kärsinyt, mukaan lukien hänelle tältä osin oikeudenkäynnissä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut ja asianajajanpalkkiot, sovellettavien kansallisten oikeusääntöjen mukaan, siinä tapauksessa, että kyseinen päätös on tehty sellaisen hallintokäytännön mukaisesti, jonka mukaan mainitun lainsäädännön soveltamista jatketaan kyseisestä tuomiosta huolimatta, minkä takia asianomainen henkilö joutuu vaatimaan tuomioistuimessa oikeuttaan mainittuun lisään.

Oikeudenkäyntikulut

- 63 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19.12.1978 annettua neuvoston direktiiviä 79/7/ETY ja muun muassa sen 6 artiklaa

on tulkittava siten, että

kun toimivaltainen viranomainen on hylännyt miespuolisen vakuutetun esittämän eläkkeen lisää koskevan hakemuksen sellaisen kansallisen lainsäädännön perusteella, jossa rajataan kyseessä olevan lisän myöntäminen naispuolisiin vakuutettuihin, vaikka tämä lainsäädäntö merkitsee direktiivissä 79/7 tarkoitettua sukupuoleen perustuvaa välitöntä syrjintää, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on kyseistä direktiiviä tulkinnut

ennakkoratkaisutuomiossa, joka on annettu ennen tällaisen hakemuksen hylkäävää päätöstä, kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu mainitusta päätöksestä nostettu kanne, on velvoitettava kyseinen viranomainen paitsi myöntämään asianomaiselle vaadittu eläkkeen lisä, myös maksamaan hänelle korvaus, jolla kyetään täysin korvaamaan vahinko, jonka hän on syrjinnästä tosiasiallisesti kärsinyt, mukaan lukien hänelle oikeudenkäynnissä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut ja asianajajan palkkiot, sovellettavien kansallisten oikeusäntöjen mukaan, siinä tapauksessa, että kyseinen päätös on tehty sellaisen hallintokäytännön mukaisesti, jonka mukaan mainitun lainsäädännön soveltamista jatketaan kyseisestä tuomiosta huolimatta, mikä näin ollen velvoittaa asianomaisen henkilön vaatimaan tuomioistuimessa oikeuttaan mainittuun lisään.

Allekirjoitukset